QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)
MAĠISTRAT
DR. RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru: 139/2020 RM

Awtorita' għat-Trasport f'Malta

-Vs-

Joseph Emanuel Galea

Illum, 29 ta' Frar 2024.

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ippreżentat mill-Awtorita' għat-Trasport f'Malta fir-Reġistru fid-19 ta' Awwissu 2020 fejn talbet illi l-konvenut, Joseph Emanuel Galea jiġi kkundannat iħallsu dik is-somma li tiġi likwidata bħala danni morali a tenur tal-artikolu 9 tal-Kap. 579 tal-Liġijiet ta' Malta prevja dikjarazzjoni illi, permezz ta; diversi kitbiet minnu pubblikat kemm permezz ta' emails u kif ukoll permezz ta' mezzi ta' media socjali, l-intimat immalfama liż-żewg rikorrenti b'diversi kliem fosthom 'Mafia Authority', lil l-Awtorita' tagixxi 'Mafia style' u li t-taqsima tal-*customer care* tal-Awtorita' taħbi l-irregolaritajiet, bl-ispejjeż kollha kontra l-intimat li huwa minn issa ngunta għas-subizzjoni u b'riżerva għall kull azzjoni oħra spettanti lir-rikkorenti jew min minnhom skond il-liġi inkluż it- teħid ta' proċeduri kriminali fuq theddid u/jew ingurji.

Rat ir-Risposta ppreżenta mill-konvenut fl-1 ta’ Lulju 2021 fejn ġie eċċepit:-

a. “*Illi minghajr pregudizzju ghas-suespost, u fil-meritu, it-talbiet attriċi kif dedotti huma infondati fil-fatt u fid-dritt kif ser jigi ippruvat waqt it-trattazzjoni tal-kaz u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra taghhom.*

b. *Preliminarjament, l-attur ghandu jindika b' mod precis liema brani jqis malafamanti.*

c. *Illi fit-tieni lok u in linea preliminari, l-azzjoni tal-awtorita rikorrenta hija nulla ghaliex l-kummenti allegatament malafamanti w/jew libelluzi ma sarux fuq midja kif definit fil-Kap. 579 ta' Malta w l-anqas ma jikkostitwixxi/u midja miktuba w/jew pubblikazzjoni ghal fini tal-ligi.*

d. *Illi fit-tielet lok l-kummenti m'hemmx jew ma kien hemm xejn libelluz jew malafamanti fil-konfront tal-awtorita rikorrenta kif allegat stante li l-fatti huma sostanzjalment veri kif ser jigi ippruvat.*

e. *Illi fir-raba lok, u f’kull kaz, il-kummenti tal-eccipjent jikkonsistu 'fair comment' u /jew opinjoni onesta.*

f. *Illi allacjat mas-suespost, dak miktub kien ta' interess pubbliku u l-esponent kien qed ikun verament responsabbli billi jqajjem u kixef sitwazzjonijiet serji, illegali, gravi, ta' importanza pubblika ghal kollox inacettabli f'socjeta demokratika.*

g. *Illi fil-hames lok, dak indikat mill-esponenti jikkonsisti f' kumment/i gusti w hija analizi valutattiva tal-operat tal-Awtorita rikorrenta li wara kollox, jaqa’ fid-dominju pubbliku.*

h. *Illi fis-sitt lok u minghajr pregudizzju ghas-suespost, dak lamentat mill-Awtorita’ rikorrenta jikkonsistu biss f'fatti verifikabbli u/jew kwistjonijiet li vera qeghdin isiru kif ser jigi ippruvat. Barra min hekk dan id-diskors ghandu jigi meqjus bhala diskors accettabbli f'socjeta demokratika u ezercizzju tal-*

liberta tal-espressjoni sancita, inter alia mill-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem li tindika l-importanza tal-istampa hielsa.

i. *Salv eccezzjonijiet ulterjuri"*

Rat id-digriet mogħti fis-seduta tat-12 ta' Lulju 2021 fejn wara li semgħet lill-partijiet, ordnat is-smigħ tal-provi stante li ma rriżultax li l-vertenza tista' tiġi riżolta bi proċess ta' medjazzjoni;

Semghet ix-xhieda u rat il-provi kif ukoll id-dokumenti kollha esebiti;

Rat id-digriet mogħti fis-seduta tad-19 ta' April 2023 fejn ordat illi l-provi kollha li tressqu fil-kawza Rikors Numru 55/2021 jgħoddu wkoll bħala prova f'din il-kawża;

Rat l-atti kollha;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ippreżentata mill-Awtorita' għat-Trasport f'Malta fit-30 ta' Ottubru 2023 kif awtorizzat b'digriet mogħti fis-seduta tas-27 ta' Settembru 2023;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ippreżentata mill-konvenut fil-15 ta' Frar 2024;

Rat illi l-kawża kienet imħollija għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat;

Din hija azzjoni għal malafama taħt l-Att dwar il-Midja u l-Malafama (Kap. 579) fejn il-persuna aggravata hija l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta filwaqt li l-konvenut huwa persuna li allegatament kiteb stqarrijiet malafamanti fil-konfront tal-istess Awtorita'.

Bħala retroxxena, skont kif jirriżulta mix-xhieda u l-provi proċesswali, il-konvenut ħassu aggravat minħabba r-rifjut tal-Awtorita' għat-Trasport f'Malta li, wara disa' snin jopera n-negozju tiegħu ta' burdnar skont il-liġi, iddeċidiet li ma terġax tawtorizza l-ħruġ ta' liċenza ta' HQ plates għall-vetturi tan-negozju tiegħu. Skont il-konvenut, l-Awtorita' bidlet il-mod kif kienet tinterpreta l-liġi taħt ir-regolament 31 tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 368.02 b'rabta mat-tifsira li tal-kelma 'burdnar' għall-fini tal-ħruġ tal-liċenza għal HQ plates, u bdiet miexja b'mod diskriminatorju fil-konfront tiegħu meta bdiet tinsisti li għandu qabel xejn jikseb awtorizzazzjoni mid-Dwana. Il-konvenut ma jaqbilx li jeħtieġ din l-awtorizzazzjoni addizzjonali u jinsisti li huwa jikkwalifika għal-liċenza mitluba minnu għaliex diġa' liċenzjat mill-Awtorita' biex jopera bħala operatur għall-ġarr stradali ta' merkanzija għal operazzjonijiet nazzjonali u internazzjonali, kif ukoll għall-ġarr stradali ta' merkanzija internazzjonali u fil-fatt huwa reġistrat mal-Awtorita' bħala *haulier*. Isostni li minħabba r-rifjut tal-Awtorita' li tapprova l-ħruġ tal-liċenza għal HQ plates għall-vetturi tan-negozju tiegħu, ilu mwaqqaf għal diversi snin milli jkompli jopera n-negozju u qed sofra danni u telf sostanzjali.

Inħoloq diżgwid mal-Awtorita' ukoll b'rabta ma' vetturi oħrajn tal-konvenut fejn jakkuża lill-Awtorita' li ħolqot intoppi deliberatament biex ma jinqediex, kif ukoll jakkużaha b'diversi irregolaritajiet fis-sistema tagħha u b'abbuż tal-poteri tagħha.

Jidher li l-konvenut kien jipprova jikkomunika fuq bażi regolari ma' uffiċjali tal-Awtorita' in konnessjoni ma' dawn il-kwistjonijiet, anke permezz ta' telefonati u emails, iżda jsostni li kien qed jiġi injorat.

Il-Qorti fehmet illi kien tabilħaqq f'dan l-isfond ta' diżgwid kif ukoll ta' frustrazzjoni da parti tal-konvenut, li ħassu ferm aggravat bl-aġir tal-Awtorita' fil-konfront tiegħu, li huwa ppubblika l-istqarrijiet li ġew impunjati mill-Awtorita' f'din l-azzjoni.

Skont l-Awtorita' attriċi, kif jinsab premess fir-Rikors promotur, l-istqarrijiet li huma diffamatorji fil-konfront tagħha, fosthom il-kliem "*Mafia Authority*" li taġixxi "*Mafia*

style", ġew ippubblikati permezz ta' *emails* kif ukoll permezz ta' midja soċjali. Madankollu, dawn l-*emails* u l-pubblikazzjonijiet fuq midja soċjali ma ġewx prodotti/annessi flimkien mal-istess Rikors promotur u l-Awtorita' naqset ukoll milli tindika mqar id-data tal-pubblikazzjonijiet allegatament malafamanti. Il-Qorti diversi drabi riteniet illi l-pubblikazzjonijiet impunjati bħala libellużi għandhom jiġu identifikati espressament fl-att promotur tal-azzjoni, u mhux permessibbli għall-persuna aggravata li matul il-kors tal-proċeduri tipprova timpunja pubblikazzjonijiet oħrajn mhux imsemmija fir-Rikors promotur u li ma jkunux ġew identifikati u impunjati bħala libellużi, u ma jifformawx parti mit-talba.

Fil-każ in diżamina, l-Awtorita' naqset milli tipproduċi fl-atti proċesswali l-*emails* imsemmija fir-Rikors promotur u esebiet biss, in sostenn tat-talba tagħha, pubblikazzjonijiet allegatament fuq Facebook (Dok. PM1), mhux datata, fejn ċertu Joseph Galea iddikjara:

"*Illum ġejt mhedded mis CEO tat transport malta Joe Bugejja peress li jaf li għandi raġun. Dan jagħmel parti mill MAFJA ta Awtorita.*
...
[Imbagħad, b'riferenza għal ritratt ippubblikat minn terza persuna, iddikjara] *Iva dak hu kollu kemm hu. Nispera li mhux isegwi xi ordni tal-Ministru, li heddidni minn fuq il-mobile phone tas-segretarja tiegħu. Dan kollu għax jaf li qed jaqa għaċ-ċajt.*"

Pierre Montebello, Chief Officer tal-Land Transport fi ħdan l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta, xehed illi fl-24 ta' Ġunju 2020 huwa ġie infurmat illi l-konvenut kien mar fl-uffiċċju tal-Awtorita' u fir-*reception area* beda jgħajjar lill-Awtorita' bħala Mafia u ċempel bit-telefon fejn kellmitu ċertu Mariella Ferrante, u beda jallega illi fl-Awtorita' hemm 'taħwid kbir' u beda jhedded li ser jattaka lill-istess Pierre Montebello.

Il-Qorti tibda biex tosserva illi dan l-imsemmi episodju fejn il-konvenut għajjar, oralment u mhux f'xi midja miktuba, lill-Awtorita' bħala '*Mafia*', m'huwiex imsemmi fir-Rikors promotur li jirriferi esklussivament għal malafama permezz ta' "*diversi*

kitbiet minnu ppubblikat kemm permezz ta' emails u kif ukoll permezz ta' mezzi ta' midja soċjali". Imkien ma ġie allegat fir-Rikors promotur illi d-diffamazzjoni saret pemezz ta' inġurja bil-kliem u għalhekk il-Qorti sejra tiskarta din ix-xhieda, mhux biss għaliex l-inġurja bil-kliem li allegatament intqal mill-konvenut fl-24 ta' Awwissu 2020 ma ġiex impunjat espressament u ma jifformax parti mit-talba fir-Rikors promotur, iżda wkoll għaliex ma nġiebet ebda prova diretta tal-allegat inġurja bix-xhieda tal-persuna jew persuni li fir-reception area tal-Awtorita' semgħu lill-konvenut jgħajjar lill-istess Awtorita' bil-kliem 'Mafia'[1].

L-istħarriġ tal-Qorti sejra għalhekk tiffoka biss fuq l-istqarrijet ippubblikati fuq Facebook, kif jidher f'Dok. PM1.

Ikkunsidrat;

Illi l-persuna aggravata f'din l-azzjoni għal malafama hija l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta, li qed titlob il-ħlas skont l-Artikolu 9 tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama ("l-Att"), ta' danni għal allegat malafama li saret bl-istqarrija pubblikata mill-konvenut fuq Facebook. Din il-pubblikazzjoni, skont l-istess Awtorita', hija diffamatorja.

Illi kif jipprovdi l-artikolu 3(4) tal-Att, stqarrijiet m'humiex diffamatorji sakemm ma jikkawżawx ħsara serja jew ikunu jistgħu jikkawżaw ħsara serja lir-reputazzjoni tal-persuna jew persuni speċifiċi li jagħmlu t-talba. L-istess dispożizzjoni legali mbagħad tipprovdi li fil-każ li l-persuna aggravata bl-istqarrijiet allegatament diffamatorji, tkun korp li jopera għal profitt, il-ħsara lir-reputazzjoni ma titqiesx li hija ħsara serja sakemm ma tkunx ikkawżat jew tkun ser tikkawża telf finanzjarju serju.

Hawnhekk il-Qorti minnufih tirraviża ostakolu, fil-fehma tagħha insormontabbli, għall-azzjonabbilita' tal-allegat malafama mill-Awtorita' għat-Trasport f'Malta. Għandu jingħad illi l-għan tal-azzjoni għal malafama hu biex il-persuna aggravata

[1] Lanqas Mariella Ferrante li suppost kellmet lill-konvenut bit-telefon ma ġiet prodotta biex tixhed dwar dak li ntqal mill-konvenut fil-konversazzjoni telefonika.

tivvindika l-ħsara kkaġunata lir-reputazzjoni tagħha b'riżultat tal-pubblikazzjoni ta' stqarrijiet allegatament diffamatorji, u dan bil-likwidazzjoni ta' danni morali biex jikkumpensaw għal dik il-ħsara jew, f'każ ta' korp li jopera għal profitt, għal telf finanzjarju serju.

Iżda fil-każ li għandha quddiemha l-Qorti, il-persuna aggravata b'dawn l-istqarrijiet hi l-Awtorita' tat-Trasport f'Malta, li hija korp stabbilit bil-liġi biex jaġixxi tar-regolatur tas-settur tat-trasport f'Malta u biex b'mod ġenerali, jimplimenta l-istrateġiji, objettivi u l-politika tal-Gvern fis-settur tat-trasport. Fil-fatt, l-artikolu 5(4) tal-Kap. 499 jiddisponi li:-

'*Fil-qadi tal-funzjonijiet tagħha skont dan l-Att, l-Awtorità għandha tiżgura li l-istrateġija, il-linji ta' politika u l-attivitajiet tagħha jkunu jaqblu mal-għanijiet u l-iskopijiet tal-ippjanar ekonomiku nazzjonali li jkunu fis-seħħ minn żmien għal żmien, u direttivi ġenerali tal-Gvern u tal-Ministeru....'*

L-artikolu 5(1) tal-Kap. 499 jistabbilixxi l-imsemmija funzjonijiet u poteri tal-Awtorita' u fosthom insibu s-segwenti funzjonijiet:

- li tagħti parir lill-Ministru dwar l-iżvilupp ta' linji ta' politika għar-rigward tat-trasport u li tagħti pariri lill-Ministru dwar dak kollu li jkollu x'jaqsam mal-funzjonijiet tagħha skont il-liġi;
- li tiżgura li l-linji ta' politika dwar trasport li jkunu ġew adottati mill-Ministru jiġu implimentati u li skemi ta' trasport lokali jkunu skont linji ta' politika dwar it-trasport nazzjonali;
- li tiżviluppa l-istrateġija meħtieġa sabiex tilħaq il-linji ta' politika, strateġiji u objettivi stabbiliti mill-Gvern;
- li tilliċenza u tirregola kull ajruplan, dgħajsa, vapur, jott, jew vettura u li tirregola l-użu tagħhom;

- biex tapplika jew iddaħħal fis-seħħ kull konvenzjoni internazzjonali jew kull ftehim ieħor internazzjonali lil-Gvern ikun, jew ikun bi ħsiebu jsir, parti minnhom;
- li timplimenta kull obbligu tal-Komunità Ewropea li jkollhom x'jaqsmu ma' ħwejjeġ marbuta mal-funzjonijiet tagħha.[2]

Għandu jingħad ukoll illi bħala korp stabbilit mil-liġi biex twettaq il-funzjonijiet speċifiċi dettaljati fil-Kap. 499, l-Awtorita, fil-qadi ta' dawn il-funzjonijiet, taġixxi skont l-istruzzjonijiet u direttivi tal-Ministru responsabbli u tirrapporta lill-istess Ministru, skont kif jiddisponi l-artikolu 11(1) tal-Kap. 499:-

'Il-linji ta' politika li għandhom ikunu segwiti u d-deċiżjoni dwar materji ta' politika għandhom ikunu l-prerogattiva tal-Ministru. Fin-nuqqas ta' qbil bejn il-Ministru u l-Awtorità dwar jekk xi materja partikolari tkun jew ma tkunx materja ta' politika, id-deċiżjoni tal-Ministru għandha tkun finali ...'

Kemm hu hekk:-

'Jekk l-Awtorità tonqos milli tħares xi direttiva maħruġa taħt dan l-artikolu, il-Prim Ministru jista' jagħmel ordni li jkun jittrasferixxi lill-Ministru, għal kollox jew f'parti, kull waħda mill-funzjonijiet tal-Awtorità f'liema każ dawk il-funzjonijiet jistgħujiġu eżerċitati mill-Ministru permezz tal-Uffiċjal Eżekuttiv Ewlieni tal-Awtorità u permezz tad-Direttorati, uffiċjali u impjegati oħra tagħha.'

Kif ingħad qabel, il-liġi tal-malafama tapplika mhux biss għal persuni naturali iżda wkoll għal soċjetajiet u korpi oħrajn li joperaw bi qligħ - anke jekk l-attivita' li tiġġenera l-profitt tkun tifforma biss parti żgħira mill-operazzjonijiet tal-korp – bil-għan li jiġi tutelat is-suċċess kummerċjali u l-vijabbilita' ta' kumpanniji għall-

---

Imbagħad, fis-sit elettroniku ta' Transport Malta, wieħed isib is-segwenti stqarrija dwar il-funzjoni tal-Awtorita':- *'The Authority's mission is to promote and develop the transport sector in Malta by means of proper regulation and by promotion and development of related services, businesses and other interests both locally and internationally.'* - https://www.transport.gov.mt/transport-malta/about-us.

benefiċċju tal-azzjonisti u impjegati tagħhom u għas-soċjeta' in ġenerali. Korp ġuridiku jew morali ma jistax isofri ħsara fir-relazzjonijiet soċjali tiegħu jew ħsara emozzjonali b'riżultat tal-pubblikazzjoni ta' stqarrijiet malafamanti, iżda jista' jsofri ħsara biss f'termini finanzjarji ċioe' fit-tnaqqis fil-valur tal-assi, inkluż *goodwill* tal-korp liema tnaqqis issarraf fl-aħħar mill-aħħar f'telf ta' profitti.

Iżda la l-Gvern u lanqas l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta ma huma ċittadini privati jew persuni pubbliċi u, fil-fehma tal-Qorti, lanqas m'huma entitajiet kummerċjali li joperaw għal profitt jew għall-benefiċċju finanzjarju ta' xi azzjonisti jew soċji. Effettivament, bħala korp stabbilit mil-liġi, l-Awtorita' ma għandha l-ebda benefiċċjarji, u l-vijabbilita' finanzjarja tagħha ma tiddependix minn suċċess kummerċjali jew minn xi qligħ li tiġġenera, u ma għandhiex *goodwill,* ishma jew assi oħrajn b'valur kwantifikabbli li jista' jsofri deprezzament f'termini monetarji u jwassal allura għal telf jew diminuzzjoni fil-finanzi tagħha minħabba l-pubblikazzjoni xi stqarrija malafamanti.

Fil-fatt, skont l-artikolu 24(2) tal-Kap. 499 filwaqt li n-nefqa meħtieġa għat-twettiq xieraq tal-funzjonijiet tal-Awtorita' għandha titħallas kemm jista' jkun mid-dħul tagħha iġġenerat mill-ħlas ta' liċenzi, drittijiet, rati u ħlasijiet oħra dovuti lilha, f'każ li l-Awtorita' ma tiġġenerax dħul jew eċċess ta' dħul fuq l-infiq, għal kwalsiasi raġuni li jkun, ma tbati l-ebda konsegwenza jew telf għaliex il-Kap. 499 jipprovdi li l-ispejjeż meħtieġa għall-proġetti imwettqin minnha jitħallsu mill-Gvern mill-Fond Konsolidat, filwaqt li l-Ministru reponsabbli għall-finanzi jista' jgħaddi lill-Awtorità dawk is-somom li jkunu meħtieġa mill-Awtorità biex taqdi kull funzjoni tagħha skont il-liġi. Ukoll, diversament minn korp morali jew legali, kull eċċess ta' dħul fuq l-infiq tal-Awtorita', jiġi applikat mhux għall-ħlas tal-profitti lill-azzjonisti – li ma jeżistux - iżda għall-formazzjoni ta' fondi ta' riżerva li jintużaw għall-għanijiet tal-Awtorità jew trasferit lill-Gvern jew investit skont kif jista' jiġi ordnat mill-Ministru responsabbli[3].

[3] Art. 24(4) tal-Kap. 499.

Minn dan kollu hu ovvju għall-Qorti li l-Awtorita' għat-Trasport Malta, bħala korp stabbilit bil-liġi u mmexxi mill-Gvern permezz tal-membri maħturin direttament mill-Ministru responsabbli mill-portafoll tat-trasport, m'hijiex korp li jopera għall-qligħ għall-fini tal-artikolu 3(4) tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama, u għalhekk ma tista' qatt tbati telf finanzjarju bħala riżultat tal-pubblikazzjoni ta' xi stqarrijiet malafamanti. L-Awtorita' m'hi xejn għajr istituzzjoni governattiva li twettaq biss funzjonijiet pubbliċi għan-nom tal-Gvern bl-użu u applikazzjoni tal-finanzi tal-Istat u l-Qorti tqis li ftit jista' jkun hemm skop ta' tutela tar-reputazzjoni ta' entita' li ma toperax għal profitt, wisq inqas entita' li hija istituzzjoni governattiva jew tal-pubblika amministrazzjoni.

Il-Qorti tqis illi għalkemm l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta ma tifformax parti mill-Gvern Ċentrali u mhijiex effetivament, fergħa tal-Gvern Ċentrali, iżda korp stabbilit bil-liġi, jgħoddu għalih l-istess prinċipju li la l-Gvern u lanqas dipartimenti u entitajiet tal-Gvern, fosthom dawk li għandhom status ta' korporazzjoni, ma jistgħu jressqu 'l quddiem azzjoni għal malafama għall-ħlas ta' danni morali b'kumpens għall-ħsara lir-reputazzjoni, għaliex ma għandhomx reputazzjoni li tista' tiġi skreditata moralment f'għajnejn is-soċjeta' in ġenerali b'riżultat tal-pubblikazzjoni ta' stqarrijiet diffamatorji u b'hekk issirilha l-ħsara fit-termini tal-artikolu 3(4) tal-Kap. 579.

Gatley jgħid hekk dwar il-persuni li jistgħu u li ma jistgħux iressqu azzjoni għal malafama:-

"*While a trading corporation is clearly a 'body that trades for profit', the Act is not limited to such entities: any non-natural person that trades for profit whether that is their only or merely a minor part of their purpose, will be covered. Thus, charities may fall within the provision, in so far as they are involved in trade for profit, as may non-governmental organisations, trade unions and employers' associations, and public bodies.* ***Governmental and some other bodies performing public functions***

are prevented completely from suing for defamation and s.1(2)[4] does not change the law in this respect.*"*

F'kull każ, billi l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta ma ressqet ebda prova li hija sofriet xi telf materjali jew danni reali b'konsegwenza tal-pubblikazzjoni impunjata f'din il-kawża, l-azzjoni tiegħu għandha tfalli irrimedjabbilment għaliex hu nieqes b'mod assolut l-element tal-ħsara serja lir-reputazzjoni.

Ikkunsidrat;

Illi l-Qorti tirravviża raġuni oħra il-għaliex l-azzjoni għal malafama istitwita minn Awtorita' governattiva għandha tfalli.

Fid-deċiżjoni fil-każ **Derbyshire County Council v. Times Newspapers Ltd**.[5], fejn il-Kunsill lokali ressaq azzjoni għal malafama wara artikolu li fih ġie kritikat il-mod kif kienu qed jintefqu fondi pubbliċi allokati lilu, il-House of Lords ikkonkludiet **illi l-organi tal-gvern m'għandhomx jedd ta' azzjoni għal malafama**: dan mhux tant għaliex il-prospett ta' ħsara huwa kompletament ineżistenti[6], iżda għaliex l-eżerċizzju ta' jedd bħal dak minn istituzzjonijiet tal-gvern li jkunu demokratikament eletti, huwa meqjus mhux biss bħala inkonsistenti mal-ispirtu u l-prinċipji bażilari tal-liġi tad-diffamazzjoni, iżda wkoll bħala mezz li bih jiġi mminat il-jedd tal-liberta' tal-espressjoni. Jedd li jassumi importanza fondamentali f'dibattiti dwar materji ta' interess pubbliku, liema materji, bħalma huwa magħruf, jinkludu:-

«*... matters relating to the public life of the community and those who take part in it, including ... activities such as the conduct of the government and political life, elections and public administration ... [and] more widely ... the governance of public*

---

[4] Ekwivalenti għall-artikolu 3(4) tal-Att dwar il-Midja u l-Malafama.

[5] (1993) AC 534. Din id-deċiżjoni qalbet il-preċedent li kien ġie stabbilit bid-deċiżjoni fil-każ *Bognor Regis Urban DC v Campion* [1972] 2 Q.B. 169 fejn kien ingħad li korporazzjonijiet li jaħdmu ma' gvernijiet lokali u entitajiet tal-gvern, kellhom "a governing reputation" li kienet protetta taħt il-liġi tad-diffamazzjoni.

[6] Fil-fatt Gatley jagħti l-eżempju ta' stqarrija pubblikata b'allegazzjoni ta' trattament ħażin ta' impjegati, fejn allura jista' jiġi ravviżat ħsara konsistenti fil-kapaċita mnaqqsa ta' reklutaġġ ta' ħaddiema.

bodies, institutions and companies which give rise to a public interest in disclosure, but excluding matters which are personal and private, such there is no public interest in their disclosure."[7]

Gatley jelenka serje ta' materji li skont diversi deċiżjonijiet tal-qrati in tema tal-kunċett tal-interess pubbliku, ġew meqjusa bħala ta' interess pubbliku:-

"... the business of government and political conduct; ... the fair and proper administration of justice; ... the conduct of the police; cheating, corruption ... involvement in serious crimes; corporate malpractice; ..."[8]

Fil-fatt, fid-deċiżjoni suċitata f'azzjoni ta' diffamazzjoni mnedija minn Kunsill Lokali[9], Lord Keith qal hekk:-

"*What has been described as "the chilling effect" induced by the threat of civil actions for libel is very important. Quite often the facts which would justify a defamatory publication are known to be true, but admissible evidence capable of proving those facts is not available. This may prevent the publication of matters which it is very desirable to make public*".

Għandu jingħad illi l-Att dwar il-Midja u l-Malafama (Kap. 579) huwa riproduzzjoni kważi *verbatim*, talanqas safejn għandhom x'jaqsmu d-dispożizzjonijiet relevanti, tad-Defamation Act UK (2013) u l-Qorti tqis illi l-kummentarju ta' ġuristi Ingliżi u l-każistika tal-Qrati Inglizi in materja huma relevanti, utili u pertinenti u għandhom iservu ta' gwida għall-fini tal-interpretazzjoni tal-prinċipji legali ġodda li ġew introdotti fis-sistema ġuridika domestika bis-saħħa ta' din il-leġislazzjoni (Att XXXI tal-2018).

---

[7] (2001) 2 AC 127 (HL) 205 p. 176-177 per Lord Bingham: **Reynolds v. Times Newspapers Limited**, il-Qorti tal-Appell (EWCA).

[8] *Supra*, 15.6, p. 645, 646.

[9] **Derbyshire County Council v. Times Newspapers Ltd.**

Fir-rigward huwa relevanti wkoll dak li ntqal mill-Qorti Suprema tal-Awstralja fid-deċiżjoni fil-każ **Ian Robertson v. John Fairfax Publications Pty. Ltd et**[10], fejn ġiet ċitata b'approvazzjoni s-segwenti silta mid-deċiżjoni fil-każ **Ballina Shire Council v Ringland** (1994) 33 NSWLR 680:-

"*The idea of a democracy is that people are encouraged to express their criticisms, even their wrong-headed criticisms, of elected governmental institutions, in the expectation that this process will improve the quality of the government. The fact that the institutions are democratically elected is supposed to mean that, through a process of political debate and decision, the citizens in a community govern themselves.* ***To treat governmental institutions as having a 'governing reputation' which the common law will protect against criticism on the part of the citizens is, to my mind, incongruous***." (emfasi ta' din il-Qorti)

Fil-fatt, il-Qorti taqbel illi jekk il-fondi tal-Istat, li huma wara kollox derivati minn xejn inqas mit-taxxi mħallsin mill-poplu, ċittadini tal-Istat, jitħallew jintużaw biex jitressqu azzjonijiet għal malafama kontra dawk l-istess ċittadini għaliex ikunu kkritikaw jew ikkundannaw l-amministrazzjoni pubblika, anke jekk inġustament, dan ikun jikkostitwixxi interferenza gravi fl-eżerċizzju tal-jedd tal-espressjoni libera tal-opinjoni. Hija wkoll tal-fehma illi dan il-prinċipju għandu jsib applikazzjoni stretta f'każijiet fejn l-istqarrijiet impunjati jikkonċernaw il-funzjonijiet amministrattivi tal-awtorita' pubblika jew governattiva, fosthom l-infiq u l-amministrazzjoni tal-fondi pubbliċi allokati lilha, u t-trasparenza u t-trattament non-diskriminatorju fil-qadi taċ-ċittadin li juża s-servizzi tal-awtorita' jew entita'.

Skont Collins:-

"*The rationale of the prohibition* [that democratically elected bodies and their organs, such as departments of central government and local authorities, may not maintain

[10] 29 ta' April 2004.

actions for defamation] *is that it is of the highest public importance that such bodies be open to uninhibited public criticism.*"[11]

Għaldaqstant, għandu raġun ukoll il-konvenut fis-sitt paragrafu tar-Risposta tiegħu safejn hi indirizzata fil-konfront tal-Awtorita' għat-Trasport f'Malta, fejn eċċepixxa li l-istqarrijiet tiegħu jikkonsistu f'analiżi valutattiva tal-operat tal-Awtorita' rikorrenti liema operat jaqa' fid-demanju pubbliku. Fil-fatt, fil-każ in diżamina jirriżulta illi l-imputazzjoni li titnissel mill-istqarrijiet tal-konvenut fl-istqarrijiet ippubblikati minnu fuq Facebook, hija, evidentement, l-amministrazzjoni ħażina mill-membri tal-Awtorita' li japplikaw b'mod qarrieqi u diskriminatorju d-dispożizzjonijiet legali taħt L.S. 368.02 fil-konfront tal-burdnara.

Għaldaqstant, it-talbiet tal-Awtorita' għat-Trasport f'Malta taħt l-Att dwar il-Midja u l-Malafama sejrin jiġu miċħuda.

B'dan kollu iżda, il-Qorti m'hijiex qiegħda tfisser li l-fatt waħdu li korp li jirċievi jew jiġi allokat fondi pubbliċi, bħal universita' jew skola tal-istat, għandu jimpedih *a priori* milli jeżerċita azzjoni għal malafama. Lanqas qiegħda tgħid li indivdwu li huwa membru jew uffiċjal ta' entita' governattiva, huwa prekluż milli jressaq azzjoni bħal din jekk jintwera li l-istqarrijiet impunjati dwar l-entita' huma kapaċi jinftiehmu bħala referenza għall-individwu personalment u mhux bħala rappreżentant tal-entita' governattiva.

Ukoll, skont Collins:-

"In appropriate cases, defamatory material of and concerning a body which cannot maintain a cause of action for defamation may be actionable at the suit of an

[11] Fil-fatt, fid-deċiżjoni tal-Qorti Suprema f'Ontario fil-każ **Halton Hills (Town) v. Kerouac** (2006) 80 OR (3d) 577 (ONSC), kien ġie ritenut *"… the starting position, at common law, is that statements made about government are absolutely privileged."*

individual, if that individual is, to some or all ordinary recipients the defamatory material, synonymous with that body."[12]

Iżda f'dan il-każ, l-unika persuna li ħassitha aggravata bl-istqarrijiet impunjati f'din il-kawza, hi l-Awtorita' għat-Trasport f'Malta li kif stabbilit, hija prekluża milli tressaq azzjoni għal malafama taħt l-Att dwar il-Midja u l-Malafama.

Għal dawn il-motivi taqta' u tiddeċiedi billi tilqa' s-sitt eċċezzjoni tal-konvenut fir-Risposta tiegħu u konsegwentement, għar-raġunijiet imfissrin f'din is-sentenza, tiċħad it-talba tal-Awtorita' għat-Trasport f'Malta fir-Rikors promotur bl-ispejjeż jitħallsu mill-istess Awtorita'.

DR. RACHEL MONTEBELLO
MAĠISTRAT.

[12] Collins, *ibid*. 2.16 p. 27.